

DOKUMENTUMOK DARÁZS ÁRPÁDRÓL

A világhírű karnagy és karmester Jászberényben született 1922-ben. 1956-ban az Amerikai Egyesült Államokban telepedett le és ott is hunyt el. Szülővárosában jelenleg egy emléktábla őrzi emlékét a Lehel Vezér Gimnázium falán, amelyet Jászberény város Önkormányzata és Mizsei Béla volt országgyűlési képviselő állíttatott. A volt országgyűlési képviselő szívügyének tekintette és tekinti a mai napig is, hogy Jászberény városa méltóképpen őrizzze meg nagy szülőttének emlékét. Az ő kezdeményezésére készült el az emléktábla is. Mizsei Béla segítségével két dokumentummal emlékezünk a világhírű karnagyra.

Ronald Reagan levele Darázs Árpádhoz

FEHÉR HÁZ

WASHINGTON

1986. november 10.

Kedves Darázs!

A betegségéről szóló hírek épp most értek el hozzám. Tudatában vagyok, hogy ez bizonyára különösen nehéz időszak az Ön számára, de vigaszt meríthet abból a tudatból, hogy az imádkozók, valamint számtalan barátja és csodálója támogatását bírja.

Jeles zenei karrierje két földrészt ölel át. Az Ön kreativitása és a tökély elérésére irányuló elkötelezettsége ragyogó példát jelentett és jelent kollegáinak, és az inspiráció forrása mindannyiunk számára, – kezdve attól, hogy a Liszt Ferenc Zeneakadémián, Magyarországon diák volt, egészen a Dél-Karolinai Zeneiskolánál és az USC Koncert Kórusánál betöltött jelenlegi helyzetéig. Lévéen, hogy a Kodály-módszer szerinti kórustanításban a világ egyik vezető szaktekintélye, a koncert kórusa számára lehetővé tette, hogy a világon számtalan ember szemében a kórusműveknek nagyobb megbecsülést szerezzen.

Üdvözlöm Önt és köszönöm, hogy életünket fényesebbé tette tehetsége ragyogásával. *Isten áldja!*

Szívbéli üdvözléttel: Ronald Reagan

Darázs Árpád

4602 Bellefield Lane

Columbia, South Carolina 29206

¹ Az Amerikai Egyesült Államok egykori elnökének levele Darázs Árpád testvérének, Darázs Margitnak a tulajdonából került a volt országgyűlési képviselőhöz. A levelet Darázs Margit fordításában tesszük közzé.

DARÁZS ÁRPÁD²

Darázs Árpád 1922-ben született Jászberényben, Magyarországon. A zene – különösen a kóruszene – iránti érdeklődése a középiskolában kezdődött. Második osztályos gimnazista korában férfi dalegyletet szervezett, amellyel iskolai és városi rendezvényeken lépett fel. Darázs 1944-ben kapott karvezetői diplomát a budapesti Liszt Ferenc Zeneakadémián, ahol a legendás zeneszerző és karmester, Kodály Zoltán tanítványa volt. 1946-ban és 1947-ben zenetanári diplomákat is szerzett. A diplomák megszerzése után karvezetőként dolgozott a Magyar Rádió és Televíziónál, valamint a Magyar Állami Balett Kórus és Zenekar karmestere volt.

1956 májusában Darázs narancssal és csokoládéval megvesztegetett egy határőrt, és kiszöktette feleségét és három gyermekét Magyarországról. Darázs karmesterként 1957. január 16-án debütált az Egyesült Államokban, amikor a tizennégy napos hajójút végén menekültek százai énekelték vezényletével a hajó fedélzetén az amerikai himnuszt angolul, a Szabadság szobor előtt, a New York-i kikötőben.

Darázs eleinte szobafestőként és pincérként dolgozott Massachusettsben és Connecticutban. Később a New York állambeli híres farmingdale-i St. Killian Fiúkórus karnagyává nevezték ki. Zeneigazgatói tevékenysége idején fiúkórusa Leonard Bernstein, William Steinberg és André Kostelanetz vezényletével is énekelt.

Darázs a vezénylés mellett lelkes zenetanár is volt. Sok éven át egyike volt annak a néhány embernek ezen a féltekén, akik Kodály módszere alapján tevékenykedtek. Annak a módszernek volt elkötelezett képviselője, amely kézjelek és hallásgyakorlatok segítségével megkönnyíti a zene lényegének gyors megértését. Az USA minden államából és külföldről is rendszeresen kapott meghívásokat, hogy módszerét karvezetőknek és zenetanároknak tanítsa. Sok cikket írt a zenei nevelésről zenei szaklapokba, társszerzője volt az Éneklés és hangzás című, a kóruséneklésről szóló könyvnek. 1961 és 1966 között a New York állambeli Rockville Centre Molloy College-ának fakultásán tanított. 1972-ben zenetanári és karvezetői doktorátust szerzett a Columbia Egyetemen.

Darázs gyakran mondta, hogy életének egyik legboldogabb napja az a nap volt, amikor 1966-ban átkerült a Dél-Karolina Egyetem zenei fakultására. Nem sok időbe telt, mire azzal foglalkozhatott, amit igazán szeretett: a kóruszenével. Ebben az évben megalapította az egyetem Hangversenykórusát. A következő három évben vezényelte a Columbia Fiúkórust, a Columbia Kórust és az Első Presbiteriánus Egyházi Énekkart is.

1976-ban a Hangversenykórus volt a legelső egyesült államokbeli énekkar, amelyik első helyezést ért el a nemzetközi Bartók Béla Kórusversenyen Magyarországon.

² A dokumentum a Darázs Árpád nevével viselő és az emléket nagy szeretettel őrző Dél-Karolina állambeli énekkar internetes honlapjának (<http://www.adsingers.org>) a fordítása, összefoglalása. Ez az internetes honlap elérhető a <http://www.jaszbereny.lap.hu> oldalról is. Fordította: Kiss Henriette

Ennek a díjnak, mivel szülőhazájában nyerte el, különösen örült Darázs. 1980-ban a Hangversenykórus Kodály: Öregek című művének előadásával ismét elnyerte ezt a rangos díjat. Darázs munkáját a fakultáson három alkalommal ismerték el diákjai a „Kiváló Fakultás” címmel. 1979-ben a Hangversenykórus végzett diákjainak csoportja Darázs Árpád nevével fémjelzett ösztöndíjat alapított karvezető hallgatók részére.

Darázst nemcsak a diákjai szerették, hanem Columbia városa és Dél-Karolina állama is elismerte és nagyra értékelte munkáját. 1972-ben vezényelni hívták meg a Columbia Filharmonikus Zenekarhoz, s 1980-ig maradt az együttesnél. 1981-ben Darázs megalapította a Palmettói Mesterdalnokok nevű férfikart, és 1984-ben ezzel az együttesével a kritikusok elismerését is elnyerte a Walesben és Magyarországon megrendezett zenei versenyeken.

1985-ben Darázsnak az Elizabeth O’Neill Verner kormánykitüntetést adományozták a Dél-Karolina államban kifejtett kiemelkedő művészi tevékenységéért. 1986-ban a Columbia Bicentenáriumi Bizottság is kitüntette azért a tevékenységéért, amellyel államunk zenei életét gazdagította húsz éven át.

1986. október 18-án a Carolina Coliseumban megrendezett Columbia bicentenáriumi ünnepségen vezényelt utoljára. Két hónappal később, 1986. december 16-án hunyt el. 64 éves volt.

Mindig emlékezni fogunk Darázusra, kifogyhatatlan energiájára, választott hazája iránti mély szeretetére és a kiváló zenei minőség iránti elkötelezettségére.

A Dél-Karolina Egyetem 2001-ben ünnepelte fennállásának kétszáz éves évfordulóját. A Bicentenáriumi Bizottság megválasztotta a kétszáz év száz legkiválóbb professzorát, és száz fán táblát helyezett el emlékükre az egyetem eredeti campusának helyén. 2001 októberében az Elnöki Ház előtti fát Darázs emlékének ajánlották.

Emlékének tiszteletére a Dél-Karolina Egyetem Hangversenykórusa és a Palmettói Mesterdalnokok (mindkét együttest Darázs alapította), valamint a Darázs Árpád Énekkar (ez az együttes 1987-ben alakult meg Darázs emlékére) közösen lépett fel az emlékünnepségen. A kórusok először önállóan énekeltek, majd a három kórus közösen adta elő a Dél-Karolina Egyetem alma materének dalát.

Kórustagság

A Darázs Árpád Énekkarhoz a meghallgatást követően bárki csatlakozhat, aki szeret kislétszámú, bensőséges hangulatú vegyeskarban énekelni, olyan vegyeskarban, amely a magas színvonal elérését tűzte ki céljául. Az énekkar tagjai elsősorban Dél-Karolina középső részén laknak, és minden társadalmi csoportot képviselnek: diákok, üzletemberek, oktatók, háztartásbeliek és nyugdíjasok egyaránt énekelnek a kórusban. Bár az énekkar tagjai különböző környezetből érkeznek, összetartja őket a zene szeretete.

Az Énekkar

A Darázs Árpád Énekkar 1987-ben alakult meg a karmester emlékére. Darázs, a magyar bevándorló a Dél-Karolina Egyetem fakultásának volt a tagja. Ő alapította meg a Dél-Karolina Egyetem Hangversenykórusát 1966-ban. 1986-ban bekövetkezett haláláig volt a kórus karnagya. A Darázs Árpád Énekkart végzett egyetemi hallgatók alapították, így róva le kegyeletüket Darázs előtt. További céljuk a karmester által képviselt és megalapozott színvonal megőrzése.

A Darázs Árpád Énekkar egyedülálló kórus az ország középső részében: olyan kórus, amely tehetséges zenészekből áll, klasszikus és kortárs művekből álló változatos repertoárral rendelkezik. A kórus egyházi, világi, kísérletes és a capella műveket egyaránt énekel. A hangversenyen az Énekkar gyakran énekel magyar zeneszerzők műveit Darázs szülőhazájának tiszteletére.

A Darázs Árpád Énekkar minden év májusában és decemberében ad hangversenyt, továbbá Dél-Karolina egész területén fellép városi és kulturális ünnepségek alkalmával. A műsorok, amelyeket úgy állítanak össze, hogy elsősorban a közönség élvezetére gondolnak, ismert darabokból és olyan zeneművekből állnak, amelyeket máshol nem lehet hallani.

A vezetőség

Robert Neese karnagynak mindig is a zenei tökéletesség elérése volt a célja. Neese, miként tanára, Darázs, szereti a kórusmuzsikát, és minden lehetőségnek örül, amikor kórusműveket adhat elő.

Neese 1974-ben szerzett zenei főiskolai diplomát a Dél-Karolina Egyetemen, ahol Daráznál tanult karvezetést. Tanulmányait a New Orleans-i Teológiai Szemináriumban folytatta, és itt szerzett egyetemi diplomát orgona szakon 1978-ban.

Neese sok dél-karolinai és louisianiai templomban dolgozott karigazgatóként és vezető orgonistaként: Southside Baptista Templom, Columbia; St. George Püspökségi Palota, New Orleans; Valance Street Baptista Templom, New Orleans; Első Baptista Templom, West Columbia; Asbury Memorial Egyesült Metodista Templom, Columbia; és a Szent Pál Egyesült Metodisták, St. Matthews.

Kísérőként és társkarnagyként dolgozott a Palmettói Mesterdalnokoknál; zenei igazgatója volt a greenville-i Piedmont Gateway Kórusnak; igazgatója a Cayce-West Columbia Közösségi Kórusnak; kísérője az Anderson Városi Kórusnak; tagja a columbiai Kórustársaságnak; társzeneigazgatója a columbiai St. Martin's-in-the-Fields Püspöki Palotának.

Karnagyi és orgonista munkája mellett Neese több mint húsz évig tanított zongorát, orgonát és zeneelméletet. Jelenleg a Carolina Zeneakadémián tanít Columbiában. Neese-t 1985-ben kitüntette a Cora Cox Lucas Zenei Klub, 1984-ben neve felkerült

az Amerika Kiváló Fiataljai listára, 1989-ben gyülekezeti orgonista volt a Dél-Karolinai Baptista Gyülekezetnél. Gyakran hívják meg zsűritagnak az állam egész területén megrendezett kórusfesztiválokra.

A Dél-Karolina Egyetem néhány végzett zenész diákja egyikeként Neese is a Darázs Árpád Énekkar alapítói között volt. 1987 óta ő a kórus egyetlen karnagya.

Sarah Fletcher, a Darázs Árpád Énekkar kísérője Lake Cityben, Dél-Karolinában született, zenei tanulmányait is ott kezdte. Hétéves korában kezdett el zongorázni. Tizenkét éves korában kísért először énekkart. A korai kezdet után zongoristaként és orgonistaként is sokat szerepelt. Egyházi, városi és iskolai csoportokat kísért.

Fletcher asszony a Dél-Karolina Egyetemen szerzett zeneművészeti főiskolai diplomát. Az egyetemen William Batesnél orgonálni, Jerry Currynél csembalózni tanult. A Duke Divinity Schoolban teológiai tanulmányokat folytatott, itt David Arcusnál tanult orgonálni. Ebben az intézményben egyetemi diplomát szerzett.

A Dél-Karolina Egyetem Filharmóniai Kórusának, a Hartsville Városi Kórusnak, a Hartsville Community Gyermekkórusnak, és a Coker College Zenei Tanszékének volt kísérője, orgonistaként a Dél-Karolinai Governor's Carol Lighting Servicenél dolgozott. Sok színházi produkcióban (The King and I, Little Shop of Horrors, és legújabban Always Patsy Cline) dolgozott zeneigazgatóként.

Fletcher asszony, mint metodista diakónus több templomban teljesített szolgálatot: Lake City, Dél-Karolina; Durham, Észak-Karolina; Harstville, Dél-Karolina; és Vancouver, Washington. Jelenleg a Szent Dávid Püspöki Templomban, Columbia északkeleti részében dolgozik karigazgatóként és orgonistaként.

(Fordították: Darázs Margit és Kiss Henriett)